

Rij-instructeur achter tralies door fout leerling?

Het Openbaar Ministerie te Alkmaar vervolgt een rijsschoolhouder omdat een leerling tijdens het lessen een ernstig ongeval heeft veroorzaakt. Nooit eerder is in Nederland een rij-instructeur voor een foutieve manoeuvre van een leerling door het Openbaar Ministerie ter verantwoording geroepen. Hoe kon dit gebeuren en wat zijn de gevolgen voor de branche?

Ruud geeft al enige tijd rijles aan een 21-jarige jongedame. Zo ook op 10 juni 2001. Het gaat enige tijd redelijk goed, maar dan maakt de jongedame op een gewone rechte weg geheel onverwachts een abrupte stuurbeweging naar rechts. De lesauto botst daardoor tegen een 19-jarige Duitse fietser die door de valpartij bovendien zeer ernstig gewond raakt. Het slachtoffer raakt in coma en komt pas zes dagen na het ongeval weer bij kennis.

Moreel verplicht

De rijsschoolhouder was gelukkig goed verzekerd en de schadeafhandeling verloopt keurig volgens de regels. De onfortuinlijke jonge Duitser werd uiteraard in een Nederlands ziekenhuis verpleegd voordat hij kon worden overgeplaatst naar een hospitaal in de buurt van zijn woonplaats. Toch kan de moeder van de Duitse jongeman gedurende de veertien dagen dat hij in het Nederlandse ziekenhuis moet blijven dagelijks bij hem op bezoek komen omdat Ruud gedurende die periode de kosten voor het verblijf van de moeder voor zijn rekening nam. Niet omdat dat moest, of omdat hij zich schuldig voelde, maar omdat hij vond dat hij dat moreel aan haar verplicht was. Het contact tussen Ruud en het slachtoffer is goed, nog steeds spreken ze elkaar met enige regelmaat over de telefoon. Het zal echter nog wel enige tijd in beslag nemen voordat de gedupeerde jongeman weer volledig hersteld is, maar de verwachtingen van de heren doktoren zijn gelukkig positief.

Strafrecht

Ondanks het feit dat de rijsschoolhouder alles keurig in het werk had gesteld om het slachtoffer en zijn familie zoveel mogelijk financieel

tegemoet te komen, vond het Openbaar Ministerie (OM) het toch noodzakelijk om de rijsschoolhouder strafrechtelijk te vervolgen. Om met succes strafrechtelijk vervolgd te kunnen worden zal echter wel onomstotelijk door het OM moeten worden aangetoond dat de rijsschool iets te verwijten is. En het is nog maar zeer de vraag of het OM dit wettig en overtuigend bewijs wel zal kunnen leveren.

Want als een leerling enkele malen rijles heeft gehad en er zit progressie in de rijvaardigheid dan hoef je als instructeur op een kaarsrechte overzichtelijke weg een plotselinge ruk aan het stuur naar rechts niet echt te verwachten. En wanneer de leerling zo'n plotselinge onverklaarbare beweging met het stuur maakt, zal de instructeur altijd een zogenaamde reactieseconde aan tijd nodig hebben voordat hij daadwerkelijk zal kunnen ingrijpen. Uit diverse getuigenverklaringen blijkt dat de lesauto tijdens het ongeval zo'n 50 kilometer per uur reed. 50 kilometer per uur is een krappe 14 meter per seconde. Zodat, voordat Ruud überhaupt kon ingrijpen, de auto zich al zo'n kleine 14 meter verderop bevond. Hierdoor kon Ruud onmogelijk met een ingreep de botsing met de fietser voorkomen. Wat valt er dan de instructeur nog te verwijten? Deze actie van het OM is dan ook op z'n zachtst gezegd erg wonderlijk.

Consequenties

Volgens mr. M. Appelman van Appelman & Mes advocaten te Hoorn, de advocaten van de bij dit ongeval betrokken rijsschool, kan een eventuele uitspraak verregaande consequenties voor de gehele rijsschoolbranche hebben. Dit geldt niet alleen voor de instructeurs en rijsschoolhouders maar

ook voor de examinatoren van het CBR. Zij zijn immers tijdens het lesgeven en het examineren de juridische bestuurders. Indien het juridisch bestuurderschap de grondslag vormt om deze mensen met succes strafrechtelijk te kunnen vervolgen voor de fouten van een leerling, plaatst men een ware tijdbom onder de gehele rijsschoolbranche. Want stel dat de rij-instructeur een taakstraf of tijdelijke rij-ontzegging krijgt: hoe moet deze kleine zelfstandige dan in zijn onderhoud voorzien? Bovendien kan een rijsschool zich hier op geen enkele manier tegen indekken of verzekeren. In sommige gevallen kan een strafrechtelijke veroordeling van de instructeur zelfs het faillissement van zijn bedrijf betekenen.

Meervoudige straffkamer

Appelman vindt het op z'n zachtst gezegd erg vreemd dat de leerlinge van de rijsschool niet als medeverdachte is gedagvaard door het OM. Ook had Appelman om uitstel gevraagd omdat het OM in zijn ogen verzuimd had om een gedegen onderzoek te doen. Maar dat vond het OM aanvankelijk niet nodig. Waarschijnlijk geschrokken door de publiciteit die deze zaak inmiddels - zeker in de regio - reeds teweeg heeft gebracht, heeft het OM de politierechter verzocht om de zaak tegen Ruud aan te houden en terug te verwijzen naar de rechter-commissaris om de verdachte, het slachtoffer en een getuige die achter de lesauto reed alsnog nader te kunnen horen. Oftewel in gewoon Nederlands: een gedegen onderzoek doen.

Kennelijk had Appelman gelijk en

'Onverwachte stuurmanoeuvre onvermijdbaar'

Van een rijsschoolhouder naar de politie

ALKMAAR - Een onverwachte stuurmanoeuvre van een leerling is niet te voorkomen door de rij-instructeur. Het Openbaar Ministerie (OM) in Alkmaar rijsschoolhouder G. uit Opperdoes verdacht van het misdrijf, van dood aan twee lichamenlijk letsel, is te gek voor woenen. Dat is de mening van een autoriteit op het gebied van verkeerswetgeving. Het is mogelijk uit Grootebroek.

ees de Hoornse politierechter A. van Leeuwen om de zaak tegen de rijsschoolhouder aan te houden en terug te verwijzen naar de rechter-commissaris om de verdachte, het slachtoffer en een getuige die achter de lesauto reed alsnog nader te kunnen horen. Oftewel in gewoon Nederlands: een gedegen onderzoek doen.

De raadman ziet het slachtoffer van Dieris. Want tot een dag voor de zitting vond het het slachtoffer.

Bezigheid van de politie - Inge De 21-jarige Oetendijk de lesmanoeuvres van het hand - maar rechts, wanneer er er en. Inhoud: redactie

de stuurde zonder aanleiding de bestuurder. De

krijgt hij alsnog zijn zin. Toch is Appelman niet helemaal tevreden met deze manoeuvre van het OM. Omdat de zaak nu bij de Meervoudige Kamer in Alkmaar zal worden voorgelegd, is er immers een grote kans dat de eventuele op te leggen straf door een college van drie rechters hoger zal zijn dan

wanneer een enkelvoudige politierechter een uitspraak zou hebben gedaan. Aan de andere kant zal ook de Meervoudige Kamer slechts tot een veroordeling van Ruud kunnen komen als er voldoende waterdicht bewijsmateriaal is waaruit blijkt dat Ruud schuldig of nalatig is geweest.

Vooralsnog lijkt dat een onmogelijke opgave voor het OM.

Aan de andere kant laat men een hardwerkend zelfstandig ondernemer door de handelwijze van het OM wel enige maanden in onzekerheid verkeren en dat is voor de betrokken instructeur nu niet bepaald prettig.

Harry Beugelink

OM vangt bot bij vervolgen rij-instructeur

Samenvatting

Een ongeval tijdens de praktische rijles leidde tot vervolging van de instructeur. Het OM stelde geen onderzoek in en de uitspraak in de zaak zou nadelig zijn geweest voor de rij-instructie in het algemeen. Gelukkig luisterde het Hof naar deskundigen en is de uiteindelijke vrij-spraak van belang voor de hele branche.

Het Openbaar Ministerie te Alkmaar besloot in 2001 voor het eerst om een instructeur te vervolgen voor een foute manoeuvre van zijn leerling. Kennelijk wilde men iets doen omdat het slachtoffer hoogstwaarschijnlijk blijvend letsel aan het ongeval zou overhouden. Een wrange primeur die bij succes aan de zijde van het OM grote gevolgen voor de rij-schoolbranche zou hebben gehad.

Rob Geels is een zogenaemde traumainstructeur die al meer dan 15 jaar gespecialiseerd is in het geven van rijles aan mensen die wat meer moeite hebben met het leren van bepaalde vaardigheden in het verkeer dan anderen. Zo ook op een zomerse dag in juli 2001. De leerlinge waar Rob die dag les aan gaf, had zich enkele weken daarvoor telefonisch bij de rij-school aangemeld. Tijdens dat gesprek gaf ze aan dat ze moeite had met het leren van vaardigheden. Al snel werd duidelijk dat een schakelauto te hoog gegrepen was, want het sturen en schakelen samen was simpelweg niet te doen voor haar. Dus werd er verder gelest in een automaat.

Eigen verklaring

Ook in de automaat bleef zij aanvankelijk wat moeite houden met de spiercoördinatie. Zo ging het remmen niet altijd geleidelijk en af en toe gaf ze korte rukjes aan het stuur, zoals iemand die het koud heeft en daardoor kort even rilt.

Doordat er een vertrouwensband met de instructeur ontstond, ging het na verloop van tijd wat beter. Zij kon de snelheid steeds beter regelen en ook het (af)remmen ging haar steeds beter af. Dit leek dus wel goed te komen. Alleen dat

incidenteel trekken aan het stuur bleef ze doen. Daarom vroeg Rob haar met enige regelmaat hoe dat kwam. Maar dan was het antwoord altijd: "Zo ben ik nu eenmaal ik kan er niets aan doen. Ik weet niet hoe dat komt."

Deze antwoorden stelden Rob absoluut niet gerust en daarom vroeg hij haar om alvast de medische eigen verklaring van het CBR in te vullen. Want als er medisch iets nader onderzocht zou moeten worden dan zou dat wel uit die verklaring blijken. Vanwege de voor deze leerlinge vrij moeilijke vragen werd dit formulier thuis door haar samen met een van haar ouders ingevuld. Alle vragen waren negatief beantwoord: oftewel volgens de ev mankeerde zij dus niets. Juist omdat zij de ev niet zelfstandig maar met hulp van haar ouders had ingevuld, was Rob hiermee redelijk gerustgesteld en ging hij er vanuit dat het rare trekje een zenuwtrekje was dat door de spanning van de lessen werd veroorzaakt.

Overigens zal verderop in dit artikel blijken dat vroegtijdig laten invullen van de eigen verklaring een zeer goede maatregel is geweest. Het CBR werkt immers ook op deze manier. Ook zij zullen pas een nader medisch onderzoek eisen als de antwoorden op de ev daar om vragen en niet eerder. Omdat een leerling ook (nog) een eigen verantwoordelijkheid heeft.

Ongeval en vervolging

In juli 2001 rijdt de op dat moment

21-jarige leerlinge op een kaarsrechte dorpsweg in een voor haar bekende rustige en landelijke omgeving met een gangede van zo'n 45 km/uur binnen de bebouwde kom. Er waren geen tegenliggers. Wel reed er even verderop een fietser. Op het moment dat de lesauto op het punt staat de fietser in te halen, geeft de leerlinge plotseling en zonder enige reden een ruk naar het stuur naar rechts waar op dat moment net een Duitse fietser rijdt. De onfortuinlijke jongeman vliegt daarvoor over het stuur van zijn fiets en belandt met zijn hoofd op het dak van de leswagen. De fietser die onderweg naar het ziekenhuis in coma raakt, wordt met spoed overgebracht naar het Medisch Centrum Alkmaar.

De schadeafwikkeling is uiteraard een zaak voor de aansprakelijkheidsverzekeraar van de lesauto, die dat keurig afhandelt. Toch voelt Rob zich daar niet prettig bij. Bovendien betreft het een Duitse jongeman die er erg slecht aan toe is en geen bezoek krijgt omdat zijn familie erg ver weg woont. Daarom regelt Rob dat de moeder in een het familiehuis van het MCA mag verblijven, zodat zij het slachtoffer iedere dag kan bezoeken. Daarbij heeft Rob goed contact met het slachtoffer en zijn familie en is er op dat terrein de rij-schoolhouder evenmin iets te verwijten.

Desondanks vindt het OM dat men deze rij-schoolhouder strafrechtelijk moet vervolgen. Het OM verdenkt Rob als juridisch

Rob Geels (rechts) en zijn raadsman Mario Appelman.

bestuurder van een lesmotorvoertuig namelijk van het veroorzaken van een ongeval met zwaar lichamelijk letsel. De vraag is echter waarom en met welk doel? Want het slachtoffer schiet hier niets mee op. Het vergoeden van de schade is immers een civielrechtelijke aangelegenheid. De smartengeldvergoeding zal door een strafrechtelijke veroordeling er echt niet hoger door worden. Civielrechtelijk is de rijsschoolhouder al volledig aansprakelijk en is hij hier bovendien voldoende voor verzekerd zodat de vergoeding van de schade geen enkel probleem zal gaan opleveren.

De leerling wordt als bestuurster echter niet vervolgd door het OM omdat haar aandeel in het gebeuren volgens het OM van betrekkelijk geringe omvang is geweest! Dat is vreemd. Want de leerling heeft een niet onbelangrijk aandeel in deze casus. Wel wordt de leerling door het OM als getuige gezien. Wat ook vraagtekens oproept omdat zij als feitelijke veroorzaker moet getuigen in een zaak waar haar instructeur de schuld van haar gedraging krijgt.

Stoornissen

Nadat het ongeval heeft plaatsgevonden, bezoekt Rob natuurlijk ook zijn leerlinge. Pas dan krijgt hij van de vader te horen dat zijn dochter een aantal jaren eerder is behandeld voor zogenoemde coördinatiestoornissen. Toch is dit niet op de eigen verklaring vermeld, en ook hebben de ouders nooit iets hierover meegedeeld aan de instructeur. Indien de ouders dit wel aan Rob hadden verteld of als dit op de EV was vermeld, had Rob hierop kunnen anticiperen. Door haar bijvoorbeeld eerst medisch nader te laten onderzoeken. Verder verklaart de vader tegenover de politie dat zijn dochter verstandelijk gehandicapt is. Terwijl ook dat nooit eerder tegen de instructeur door hem is verteld.

Geen waarheidsvinding

De zaak komt eerst voor bij de politierechter. Daar weet Mario Appelman, van Appelman en Mes advocaten te Hoorn, de rechter er vrij snel van te overtuigen dat een ingewikkelde zaak als deze moet worden voorgelegd aan de meervoudige strafkamer. Want tijdens deze rechtszaak blijkt al snel dat het OM nauwelijks onderzoek heeft gedaan. Je zou juist van een club als het OM mogen verwachten dat ze

dit soort zaken goed voorbereiden. Zij verwijten immers de instructeur een foutieve werkwijze! Maar als je als OM zelf je zaak niet goed voorbereidt door niet eerst een gedegen onderzoek naar de precieze toedracht te doen, doe je als officier van justitie je werk ook niet goed! Met welk recht kan zo'n iemand dan een ander verwijten (vervolgen) dat hij zijn werk niet goed doet?

Ook vreemd is dat de door de leerlinge verzwegen medische tekortkomingen op het gebied van de spiercoördinatie en de aantekening over de verstandelijke handicap van de leerlinge in het proces-verbaal van de politie simpelweg genegeerd worden door het OM. Want volgens het OM doet dat dit niets af aan het feit dat de instructeur de juridisch bestuurder is. Waardoor hij dus volgens de officier aansprakelijk en dus tevens strafbaar is. Het OM negeert dus doodleuk de opmerking over de verstandelijke handicap in het proces-verbaal.

Hoewel een politiemans geen medicus is, had men dit wel serieus moeten nemen en door een specialist op dat gebied het een ander moeten laten onderzoeken alvorens men overweegt om een instructeur strafrechtelijk te gaan vervolgen! Bovendien had men ook moeten nagaan of deze bewering van de politiemans wel bekend was bij de instructeur. Je kunt een instructeur toch niet verantwoordelijk houden voor hetgeen zijn leerlingen allemaal verzwijgen?

De advocaat komt tijdens de zitting dan ook met een opmerkelijk voorbeeld. "Stel dat iemand een hekel heeft aan zijn buurman en rijles neemt. Tijdens de rijles ziet hij zijn buurman en rijdt hij hem dood. Dan zou volgens de denkwijze van de betrokken officier van justitie de rij-instructeur dood door schuld verweten moeten worden."

Boete en vonnis op termijn

In november 2002 komt de zaak voor bij de rechtbank te Alkmaar. De nieuwe officier van justitie verwijt Rob Geels dat hij verzuimd heeft om zijn leerling op de aanwezigheid van de fietser te wijzen. Hieruit blijkt wederom dat men bij het OM absoluut niet weet hoe er in de dagelijkse praktijk rijles gegeven dient te worden. Ondanks het vurige pleidooi van Mario Appelman waarin hij de niet door enige kennis van de rijsschoolbranche gehinderde officier tracht duidelijk te maken dat de kijkrichting bij onervaren bestuurders

meestal ook gelijk de rijrichting wordt, vindt de rechtbank toch dat Rob zijn leerling op de aanwezigheid van de fietser had moeten wijzen en legt ze Geels een boete op van 500 euro. Er zit dus niets anders op dan in hoger beroep te gaan. Niet alleen voor het rechtsgevoel maar ook omdat dit soort gegevens een aantal jaren wordt bewaard en bij een ander ongelukkig voorval door het OM tegen je kan worden gebruikt.

Daar niet alleen Rob maar de hele rijsschoolbranche met deze uitspraak de dupe lijkt te worden, wordt door de advocaat contact opgenomen met de BOVAG afdeling VAN en het CBR. Zij blijken ondanks de dreiging voor de branche in deze zaak niet bereid te zijn om bij te dragen in de juridische kosten van Rob. De Stichting Rijsschool Belang (SRB) daarentegen ziet daar wel de noodzaak van in en neemt uit eigen beweging contact op met Rob – die op dat moment nog niet is aangesloten bij de SRB – en biedt hem aan de kosten voor de procedure voor rekening van de SRB te laten komen. Daarmee kan Mario Appelman de zaak nu niet alleen in het belang van voor Rob maar in het belang van de hele rijsschoolbranche tot het einde toe voortzetten.

Het Hof

De zaak komt voor bij het Hof. Wederom gaat het OM in de fout, want de advocaat-generaal stelt bij het Hof dat het OM er vanuit is gegaan dat Geels de toedracht van het ongeval betwist en eist opnieuw een boete van 2000 euro voor het veroorzaken van een ongeval met zwaar lichamelijk letsel. Hiertoe had de AG een drietal agenten, waaronder twee specialisten van de TOB opgeroepen, die ten gevolge van haar foutje van 's morgens 10:00 uur tot 's middags 14:00 uur voor joker op hun beurt hebben gewacht, om vervolgens onverrichter zaken te kunnen vertrekken. Wederom verweert Appelman zijn cliënt met de stelling dat de door de leerlinge ingevulde en ondertekende eigen verklaring niet naar waarheid was ingevuld. Bovendien stelt de advocaat terecht vast dat het OM keer op keer verzuimd om eerst een goed onderzoek te doen. Het Hof blijkt gelukkig verstandiger dan de advocaat-generaal en concludeert dat het onderzoek van het OM inderdaad niet volledig is geweest. Ook bepaalt het Hof dat de leerlinge en haar vader tijdens de volgende zitting gehoord moeten worden.

Deskundigen en vrijspraak

De leerling en haar vader worden tijdens de zitting gehoord en tot ieders verbazing verklaren zij aldaar het bestaan van nog meer medische tekortkomingen dan welke er vlak na het ongeval bekend werden. Tekortkomingen die ook al bij aanvang van haar rijopleiding bestonden en verzwegen zijn. Daarnaast wordt het hoofd medische zaken van het CBR geraadpleegd en ook BOVAG VAN-secrataris Leo Schreuders wordt eindelijk om de mening van de brancheorganisatie gevraagd. Daarnaast wordt een artikel over deze kwestie uit uw vakblad waarin met name de reactiesecunde wordt vermeld als productie opgevoerd. Het CBR benadrukt nog eens dat de medische verklaring een eigen verklaring is waarvoor de leerling zelf de verantwoordelijkheid draagt als deze niet naar waarheid wordt ingevuld. Leo Schreuders legt uit dat het niet de bedoeling is om leerlingen op de aanwezigheid van andere

weggebruikers te attenderen als daar geen directe aanleiding voor is en dat daar waar men naar kijkt ook de richting wordt naar waar men naar toe rijdt.

Hierna eist de nieuwe advocaat-generaal vrijspraak voor het veroorzaken van het ongeval maar wil het OM tevens dat Rob Geels wel schuldig wordt bevonden aan het veroorzaken van gevaar zonder verdere strafoplegging. Het Hof spreekt Geels gelukkig voor hem en de hele branche vrij van beide ten laste gelegde aanklachten. Waardoor de branche definitief gevrijwaard is van nadelige jurisprudentie. Want tegen civielrechtelijke schadeclaims kun je een afdoende verzekering afsluiten maar tegen een strafrechtelijke vervolging kan men dat niet. En wat dan? Leerlingen moeten dingen nog leren en iedereen maakt tijdens het leren wel eens een fout. Maar dan moet dat niet leiden tot strafrechtelijke vervolging en veroordeling van de leraar.

Schadeclaim voor om

Wederom blijkt dat het OM door haar zaak niet (goed) voor te bereiden niet alleen belastinggeld verspilt heeft, maar ook het toch al overbelaste justitiële apparaat onnodig hiermee heeft belast. Bovendien beseft men bij het OM kennelijk niet wat men een goedwillend mens als Rob Geels met dit soort juridisch broddelwerk aandoet! En dan hebben we het niet alleen over de kosten die men als 'OM-slachtoffer' moet maken aan rechtsbijstand. Maar ook over de psychische belasting die dit bij de rij-instructeur en zijn gezin teweeg brengt en de bedrijfsschade die daardoor ontstaat. Want vlak voor het bewuste ongeval was Rob Geels met zakenpartners bezig om een landelijk netwerk van trauma-instructeurs op te zetten. Deze zakenpartners haakten door de vervolging door het OM af en ook andere klanten bleven weg omdat ze geen lessen wilden volgen bij een instructeur die door het OM wordt vervolgd. Het OM kan daarom een flinke schadeclaim van Rob Geels tegemoet zien.